Aan: Gemeente Ede
T.a.v. het gemeentebestuur
Postbus 9022
6710 HK Ede

Datum : 8 september 2021
Onderwerp : Evaluatie brandweerpost Stadspoort
Bijlage(n) : Geen

Geacht gemeentebestuur,

De Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) heeft kennis genomen van de conclusies en aanbevelingen in de eindrapportage[1] van de 'Evaluatiecommissie Zorgvuldige Overgang' en het besluit van uw college van burgemeester en wethouders van 31 augustus jl. om de brandweerpost Ede-Stadspoort per 1 januari 2022 te sluiten. De op verzoek van uw raad door ons ingebrachte informatie over dit onderwerp, en de in onze brief van 28 januari 2021[2] benoemde kanttekeningen bij de evaluatie, hebben volgens de VBV niet geleid tot een brandweerkundig objectieve beoordeling van de basisbrandweerzorg in Ede. Het evaluatierapport en het daarop volgende besluit van het college staan volgens de VBV op gespannen voet met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, relevante regelgeving en actuele ontwikkelingen in de brandweerzorg. Daarom hebben we belangrijke bedenkingen bij de gevolgde werkwijze die wij u graag mee willen geven.

De burger centraal
De VBV waardeert het dat de Vrijwilligers van Stadspoort zoveel als mogelijk hun kennis en expertise mogen blijven inzetten voor de brandweerzorg binnen Ede-Stad. Dit gebaar vormt een pleister op de wonde, maar is nog steeds geen volwaardig excuus voor de onrechtmatige poging de Vrijwilligers van Stadspoort monddood[3] te maken, voorafgaand aan de evaluatie. Het gaat bij de inrichting van de brandweerzorg echter om méér dan het betrekken van de Vrijwilligers. Het gaat vooral om de fysieke veiligheid van de burgers en het belang dat zij hechten aan adequate brandweerzorg. De kwaliteit van deze brandweerzorg kan alleen van een goed niveau zijn als de basis goed georganiseerd is. Daartoe zijn in wet- en regelgeving eisen, handreikingen en leidraden opgesteld.

De titel van het evaluatierapport 'Brandweerzorg Ede in beeld' roept de suggestie op van een rapport waarin een volledig beeld wordt geschetst van de kwaliteit van de basisbrandweerzorg in Ede en de bijdrage die de post Stadspoort hierin levert. Dit beeld is volgens de VBV onvolledig en schuurt met de gedragsregels van de overheid ten opzichte van de burger. Die moet er immers op kunnen vertrouwen dat alle betrokken bestuursorganen, in het bijzonder uw college van B&W en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), bij de besluitvorming over de inrichting van een toekomstbestendige brandweerzorg, kennis hebben genomen van relevante wet- en regelgeving, handreikingen, leidraden en de actuele ontwikkelingen op het gebied van brandweerzorg en rampenbestrijding. Ondanks de aangetoonde meerwaarde van de post Stadspoort is de wijze waarop het college en de VGGM hier haar verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige besluitvorming heeft ingevuld, volgens de VBV onder de maat en niet in het belang van de burger. Die besluitvorming begint immers met het toepassen van op actuele regelgeving gebaseerde uitgangspunten en niet met zelfbedachte 'objectieve criteria'. Laat staan dat deze criteria als toekomstbestendig kunnen worden betiteld.

Zo beoordeelde de Inspectie Justitie en Veiligheid in 2017 de inhoud en motivering van het genomen besluit over de 'Visie brandweerzorg' en 'Rapportage Dekkingsplan' van de VGGM en heeft daarbij ook getoetst of het bestuur dit besluit op een zorgvuldige en ordentelijke wijze heeft genomen. Daarbij heeft de Inspectie geconstateerd dat het dekkingsplan van de VGGM, dat op 24 juni 2015 bestuurlijk is vastgesteld, op vijf van de acht toetspunten niet voldeed. Daarmee voldoet de VGGM dus ook niet aan de vigerende wet- en regelgeving. Terwijl het voldoen aan de regelgeving volgens de minister van Justitie en Veiligheid geen vrijblijvende kwestie is, zijn de door de Inspectie aan de VGGM gerichte aanbevelingen[4] over de

Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV)
Bezoek : Tolweg 5
3741 LM Baarn
Post : Postbus 147
3740 AC Baarn
Home : www.brandweervrijwilligers.nl
E-mail : info@brandweervrijwilligers.nl
Fiscaal : 81.86.45.167
KvK-nummer : 08168567
Bank: NL16 RABO 0309 1304 25

opkomsttijden door het Algemeen Bestuur[5] van de VGGM van tafel geveegd omdat de aanbeveling niet in lijn was met het regionale beleid om minder aandacht te schenken aan de opkomsttijden.
Het gevolg is dat niet alleen burgers, bedrijven en instellingen, maar ook de gemeenteraden nog steeds geen transparant inzicht hebben in de samenhang tussen enerzijds het voorkomen van brand en het preventief beperken van de effecten daarvan en anderzijds het repressieve optreden van de brandweer.

Meer kosten - minder slagkracht
'De maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een andere rol van de brandweer, zowel op het gebied van risicobeheersing als van incidentbestrijding', aldus de VGGM in haar advies over de repressieve brandweerorganisatie in Arnhem en Ede. Het is volgens de VBV verbazingwekkend dat de evaluatiecommissie in haar rapport volledig voorbijgaat aan ontwikkelingen die van invloed zijn op het toekomstbestendig inrichten van de brandweerzorg. Op de eerste plaats verwijzen we hierbij naar de gebrekkige omschrijving en toepassing van de handreiking gebiedsgerichte opkomsttijden in het evaluatierapport. De actuele stand van zaken is dat niet alleen de VBV, maar ook het IFV en de Inspectie JenV serieuze bedenkingen hebben bij de resultaten uit de pilots, in het bijzonder over het ontbreken van een normen- en beoordelingskader voor slagkracht. Dit terwijl de wetgever eist dat inzicht wordt geboden in de relatie tussen het risico dat aan bepaalde objecten is gebonden en de slagkracht van de brandweer. Dit inzicht ontbreekt in het evaluatierapport. Dat maakt dat zelfs brandweermensen in Ede geen idee hebben hoe lang ze in kritische situaties moeten wachten op assistentie van een tweede tankautospuit.

Dat brengt ons bij het rapport[6] over de fatale flatbrand in Arnhem van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid. In dit rapport wordt pijnlijk duidelijk dat ondanks de intensieve samenwerking en een convenant tussen de woningcorporatie en de brandweer Gelderland-Midden, de uitvoering van de procesafspraken niet van de grond zijn gekomen, aldus de OVV. Een duidelijk en betrouwbaar beeld van hoe het ervoor staat met het toezicht en de handhaving op het gebied van brandveiligheid is niet gepresenteerd. De situatie elders in het land doet het ergste vrezen. In het bijzonder bij gebouwen met kwetsbare bewoners.

Daarom verwijzen we hier ook naar een ander actueel en zeer relevant rapport[7] met de resultaten van een onderzoek naar een brand in een Rotterdams verpleeghuis door het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). Het IFV constateerde dat bij deze brand de eerste inzet (1 tankautospuit) niet overeen kwam met de feitelijke inzetbehoefte. Dat kan en mag op grond van de reeks branden in zorg- en seniorencomplexen absoluut geen verrassing zijn. Het professionele normenkader[8] adviseerde immers bij een brand in een woongebouw met niet-zelfredzame bewoners een uitruksterkte van twee tankautospuiten binnen 8 minuten. De VGGM beschrijft dat voor 'een aantal objecten' in Ede-Stad de opkomsttijd van 15 minuten niet wordt gehaald voor de tweede tankautospuit bij gelijktijdige alarmering. Welk type objecten dat zijn en welke risico's de bewoners daar bij brand lopen, vermeldt de VGGM niet en gaat daarmee voorbij aan de vraag of ≥15 i.p.v. 8 minuten voor de opkomsttijd van een tweede tankautospuit de kwalificatie 'goed' mag dragen. Wij vinden van niet en zien ons standpunt in zowel het rapport van het IFV als het rapport van de OVV bevestigd.

In relatie tot de typering van het kwaliteitsniveau van de brandweerzorg in Ede-stad herinneren we ons een uitspraak van de portefeuillehouder tijdens de raadsvergadering van 14 mei 2020. Volgens de portefeuillehouder beschikt de brandweer in Ede-Stad zonder de post Stadspoort, maar met een extra investering van € 1.500.000 voor een 24/7 beroepsbezetting, over een 'maximum organisatie'. Die typering willen we hier graag nuanceren. Het paraat hebben van één tankautospuit en een ondersteuningseenheid voor het redden en blussen op hoogte betreft het wettelijk vastgelegde minimum niveau. Het gebruik van de typering 'goed' of 'maximum' vinden we op grond van het bovenstaande misplaatst.

Kijkend naar de gepresenteerde kostenoverzichten valt ons bovendien op dat het kostenplaatje voor de post Stadspoort gedurende de discussie telkens wijzigt en aanzienlijk is gegroeid van € 145.000 in 2020 naar € 250.000 per jaar. Een betrouwbare verklaring voor dit opvallende verschil in de onderliggende berekeningen ontbreekt. Ook stellen we ons de vraag waarom de VGGM van mening is dat de meerkosten van € 1.500.000 voor de 24/7 beroepsbezetting in Ede-Stad in aanmerking moet komen voor financiële compensatie vanuit de stelselverantwoordelijke minister, zoals vermeld in de oplegnotitie 'WNRA / functiedifferentiatie brandweer' voor de vergadering van het Algemeen Bestuur van 7 april 2021?

Gemeenteraden buitenspel
Als het gaat om het vaststellen en wijzigen van beleid aangaande de brandweerzorg hebben gemeenteraden een belangrijke, in de wet vastgelegde rol. Niet in de laatste plaats vanwege het lokale integrale

veiligheidsbeleid waarover de gemeente de regie voert. De besluitvorming over "*de voor de brandweer geldende opkomsttijden en een beschrijving van de aanwezigheid van brandweerposten in de gemeenten alsmede de overige voorzieningen en maatregelen, noodzakelijk voor de brandweer om daaraan te voldoen*" is op grond van de Wet veiligheidsregio's voorbehouden aan het Algemeen Bestuur van de VGGM. Diezelfde wet zegt dat pas met nieuw/gewijzigd beleid kan worden ingestemd als dit met de gemeenteraden is besproken. Dat is gebeurd met het door het Algemeen Bestuur op 30 oktober 2019 vastgestelde beleidsplan brandweer 2020 - 2023. Daarin staat wat Brandweer Gelderland-Midden gaat doen in de periode 2020-2023. In dit plan én het vastgestelde[9] 'Beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023' is de sluiting van de post Stadspoort, de bouw van een nieuwe kazerne, en het verruimen van de opkomsttijden van vijftien naar twintig minuten voor hulpverleningsvoertuigen in de VGGM, niet benoemd. Over deze plannen zijn de gemeenteraden in de VGGM niet verzocht een zienswijze te geven. In plaats daarvan wordt in bijlage 1 van het evaluatierapport verwezen naar artikel 5, lid 3 van de gemeenschappelijke regeling.

Resumerend
In onze brief van 28 januari 2021 hebben we aangegeven dat met het voorgestelde evaluatieproces geen gefundeerd antwoord kon worden gegeven op de vraag van uw raad. Dat de post Stadspoort meerwaarde had én heeft is evident, met 8 kazernes heb je een betere dekking dan met 7 kazernes. Dat wil niet zeggen dat er geen wijzigingen kunnen en mogen plaatsvinden in de kazerneconfiguratie, maar als dat noodzakelijk is, hoort dat te gebeuren op grond van daarvoor geldende uitgangspunten. Die zijn binnen de sector alom bekend. In de VGGM kennelijk niet.

Daarnaast is het in uw persbericht van 31 augustus jongstleden gehanteerde begrip 'onafhankelijk onderzoek' onjuist als we kijken naar de samenstelling van de evaluatiecommissie. Vooral omdat het erop lijkt dat onwelgevallige informatie uit het rapport is weggelaten en daardoor niet in de overwegingen is meegenomen. Zoals bijvoorbeeld het grafisch overzicht met objecten in Ede waarvoor geldt dat de tweede tankautospuit niet binnen 15 minuten na alarmering ter plaatse kan zijn. Of de reactie van de Inspectie JenV aan VGGM over het proces van de totstandkoming van het dekkingsplan van Brandweer Gelderland-Midden in 2017 (14 oktober 2020).

Het wekt tot slot de nodige verbazing dat het aantal brandweerkazernes binnen de gemeente wordt verlaagd van 8 naar 7 zonder een zorgvuldig en transparant uitgewerkt dekkingsplan dat voldoet aan de wettelijke eisen. Dat is hier duidelijk niet het geval. Wat we wel weten is dat nu één parate tankautospuit in Ede-Stad € 2.409.000 kost en de tankautospuit in Stadspoort, die in 2020 €145.000 per jaar kostte, wordt wegbezuinigd, terwijl deze tankautospuit een substantiële bijdrage levert in de slagkracht van de stad Ede. Tel uw zegeningen.

Uiteraard zijn wij bereid onze conclusies van een toelichting te voorzien.

Met vriendelijke groet,
Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers.

Marcel Dokter
voorzitter

Kopie aan:
- VGGM, - Ministerie van JenV, - Inspectie JenV, - Gemeenteraden VGGM

[1] Evaluatierapport 'Brandweerzorg Ede in beeld', 26 juli 2021
[2] Brief VBV - Inrichting brandweerzorg Ede, 28 januari 2021
[3] Brief VBV - Onrechtmatige inperking vrijheid van meningsuiting, 18 januari 2021
[4] Inrichting repressieve brandweerzorg, Regiobeeld 07 - Gelderland-Midden, 23 mei 2018
[5] Besluit Algemeen Bestuur VGGM, 14 maart 2018
[6] OVV-Rapport 'Fatale flatbrand in Arnhem - Lessen voor brandveiligheid', 14 juli 2021
[7] IFV-Rapport 'Brand in verpleeghuis Smeetsland Rotterdam', 26 augustus 2021
[8] Leidraad Repressieve Basisbrandweerzorg
[9] Beleidsplan veiligheidsregio 2020 -2023, VGGM